

DOI:

УДК 316.77:37(045)

Н. І. Ашиток

ГУМАНІСТИЧНИЙ АСПЕКТ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
ORCID ID: 0000-0001-7447-5840

Анотація. Важливого значення в Україні набуває реформування освіти на гуманістичних засадах. Поява зазначеної орієнтації освіти зумовлена становленням гуманістичного «інноваційного суспільства». Необхідним чинником розвитку такого суспільства є наявність висококваліфікованих кадрів, від рівня компетентності (у тому числі у сфері комунікації) яких залежить добробут і захист прав населення. Удосконалення організації освіти на гуманістичній основі можливе лише за умови існування комунікативної взаємодії, яка сприяє утвердженню особистості як найвищої соціальної цінності. У контексті виховання гуманістично спрямованої особистості слід сприяти формуванню комунікативної компетентності, зокрема, її з метою удосконалення критичного мислення і медіа грамотності.

Ключові слова: гуманізм, гуманізація, комунікативна взаємодія, комунікативна компетентність, освіта.

Вступ

Важливого значення в Україні набуває реформування освіти на гуманістичних засадах. Поява зазначеної гуманістичної орієнтації освіти, як слушно відзначає Л. Войнаровська, зумовлена становленням гуманістичного «інноваційного суспільства», добробут якого залежить від активного впровадження інновацій не лише у сферу виробництва продукції, але й процесів організації, управління, бізнес-моделей, володіння інтелектуальним капіталом, захистом прав людей. Необхідним чинником успішного розвитку такого суспільства є наявність висококваліфікованих кадрів, від рівня компетентності яких залежить достаток населення у контексті реалізації гуманістичних цілей. Економіка при цьому стає орієнтованою на інтелектуальний розвиток особистості, а освіта набуває людиноцентричного спрямування (Мислення 2017, 41). Про необхідність зазначеного гуманістичного – людського – виміру освіти член-кореспондент НАН України В. Андрущенко писав: «Освіта має плекати духовність людини – той незамінний стрижень, навколо якого концентруються й сутністю якого збагачуються всі інші людські якості. Сила духу – найвища. Освіта має озброїти людину цією силою, спрямувати її на досягнення істини, творення прекрасного, утвердження добра і справедливості. І тільки тоді людина побачить світ (і себе в ньому) в його істинному світлі, зможе організувати світ за дійсно людським виміром» (Андрущенко 2016, 11). Крім В. Андрущенка, проблемами удосконалення освіти на гуманістичній основі займалися також М. Ліпін, Л. Войнаровська, А. Сакун, Г. Ільїна, С. Жуков, Н. Корильчук, Л. Дзевицька, С. Василюк-Зайцева, С. Перевезенцев та ін. (Мислення 2017; Жуков 2011, 37-46; Корильчук 2023; Перевезенцев). Загалом у працях науковців визнається незаперечним те, що сучасний етап розвитку освітньої системи вимагає її реформування на гуманістичній основі, у тому числі в контексті комунікативної взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Зазначена взаємодія вивчалась достатньо ґрунтовно у працях Н. Ашиток, Л. Дротянко, Г. Москалик, М. Прищак та ін. (Ашиток 2015, 10-13; Ашиток 2009, 129-133; Дротянко 2012, 5-9; Москалик 2014, 188-193; Прищак 2012), проте її гуманістичний аспект, на наш погляд, не з'ясований до

нашого часу достатньою мірою. Вивченню означеної проблеми присвячена дана стаття.

Мета і завдання

Осмислення специфіки комунікативної взаємодії в сучасній освіті з гуманістичної точки зору є метою статті, яка конкретизується у наступних завданнях: проаналізувати праці, у яких ідеться про зазначений процес, окреслити проблеми, які виникають при її організації.

Методологія дослідження

Теоретико-методологічною основою дослідження виступають загальнонаукові та спеціальні методи і підходи, за допомогою яких вивчатиметься комунікативна взаємодія в сучасній освіті в гуманістичному аспекті. Одним із таких підходів є компетентнісний, який спрямований на вивчення інтегральних результатів освітнього процесу (у даному випадку під час комунікативної взаємодії на гуманістичній основі).

Результати

Гуманізм у наш час вважається найбільш прогресивною ідеологією, ознакою високого рівня культури того чи іншого народу. Про потребу гуманізації людських стосунків пишуть багато, проте загальноновизнаних тлумачень понять «гуманізм» і «гуманізація» не існує, а тому ми передусім з'ясуємо їх зміст.

Зазвичай під гуманізмом (від лат. *humanitas* «людяність») розуміють культурну і соціально-політичну орієнтацію на вищу цінність людини, особистості (Енциклопедія сучасної України. 2001). Гуманізм передбачає визнання загальнолюдських цінностей як пріоритетних; забезпечення прав людини; необхідність становлення всебічно розвиненої, гармонійної особистості (Перевезенцев).

Вперше поняття «гуманізм» у педагогічну науку впровадив філософ-просвітник Жан-Жак Руссо в своїй теорії вільного виховання, у якій ідеться про природне право кожної дитини на свободу, хоча гуманістичні погляди були притаманні для дослідників педагогічних проблем до нього. В різні історичні епохи зусиллями прогресивних педагогів – Я.-А. Коменського, Й. Гербарта, Ф. Дістервега, М. Монтессорі, І. Песталоцці, Г. Сковороди, К. Ушинського, Ф. Фребеля, а пізніше – Х. Алчевської, Г. Ващенко, Т. Лубенця, М. Стельмаховича, В. Сухомлинського та ін. – ідеї гуманізму

становили основу педагогічних систем, що протиставлялися авторитарним.

У наш час про поширення та утвердження на законодавчому рівні гуманістичних ідей у сфері освіти – гуманізацію – йдеться в Постанові Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896 «Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»)), у якій гуманізація розглядається як один із принципів реалізації програми, що полягає «в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, найповнішому розкритті її здібностей і задоволенні різноманітних освітніх потреб, забезпеченні пріоритетності загальнолюдських цінностей, гармонії стосунків людини і навколишнього середовища, суспільства і природи» (Про Державну національну програму «Освіта» 1993). Гуманістичні принципи отримали реалізацію в межах реформи шкільництва Міністерства освіти і науки України (НУШ) у тому, що сучасні заклади освіти мають працювати на засадах особистісно зорієнтованої моделі. За цією моделлю школа максимально враховує права дитини, її здібності, потреби та інтереси, реалізуючи принцип дитиноцентризму (Нова українська школа 2016). Взаємодія між учасниками освітнього процесу, згідно із останнім із зазначених документів, має будуватися на принципах педагогіки партнерства – повазі до особистості, доброзичливості і позитивному ставленні, довірі у відносинах; за моделлю «діалог – взаємодія – взаємоповага»; розподіленому лідерстві на основі визнання права вибору та відповідальності за нього, горизонтальності зв'язків; принципах соціального партнерства – рівності сторін, добровільності узяття зобов'язань, обов'язковості виконання домовленостей (Нова українська школа 2016).

Поняття «взаємодія між учасниками освітнього процесу» тлумачиться як «педагогічна комунікація», що може вживатися у широкому та вузькому значеннях. У широкому значенні так позначають педагогічну (освітньо-педагогічну) взаємодію у всіх сферах освіти, включно зі сферою управління та науковою комунікацією. При вживанні поняття у вузькому значенні йдеться лише про педагогічну взаємодію під час навчально-виховного процесу (Прищак 2012). Е. Балакірева, аналізуючи це поняття у вузькому значенні щодо освіти, зауважує, що діяльність педагога не можна помислити без комунікації, яка є одним із головних засобів його діяльності при вирішенні професійних завдань. Педагог має не лише здійснювати викладацьку діяльність, а й бути налаштованим на продуктивне встановлення і розвиток професійних контактів; обмін інформацією та вироблення єдиної стратегії результативної взаємодії; на сприйняття та розуміння співрозмовників (Москалик 2014, 188-193).

Удосконалення організації освіти на гуманістичній основі можливе лише за умови існування комунікативної взаємодії, яка сприяє утвердженню особистості (незалежно від її соціального становища, походження, віку, національності, фізичного чи психічного розвитку та ін.) як найвищої соціальної цінності. Освіті на зазначеній основі притаманний людиноцентризм, який забезпечується на комунікативному рівні зміною суб'єктно-об'єктної взаємодії на суб'єктно-суб'єктну. Відзначимо деякі

рисни гуманістичної комунікативної взаємодії в освіті із суб'єктно-суб'єктним характером. Передусім, мета цієї взаємодії полягає у створенні умов для самовизначення і самореалізації представників молодого покоління, оскільки, яким би чином не розглядали науковці «педагогіку (як науку чи мистецтво), у центрі її уваги перебуває учень як неповторна індивідуальність, а тому освіту слід розуміти як процес, спрямований на розвиток індивідуального, творчого в дитині для того, щоб сприяти становленню її як особистості» (Дорошкевич, Каріна 2011, 128). Крім того, гуманістичній взаємодії притаманне визнання виховання як рівноправного учасника освітньої діяльності, а не об'єкта впливу педагога. Під час цієї взаємодії змінюється й роль педагога, що має ґрунтуватися на засадах партнерства та співпраці (Дорошкевич, Каріна 2011, 128). Організація суб'єктно-суб'єктної комунікативної взаємодії має відбуватися на основі наступних гуманістичних підходів: особистісному підході, згідно із яким педагоги і здобувачі освіти ставляться до кожної людини як до самостійної цінності, а не як до засобу, а це пов'язано з готовністю всіх учасників навчально-виховного процесу сприймати кожну людину як гідну поваги, визнавати за нею право бути несхожою на інших; діалогічному підході, який передбачає позиції педагога і здобувача освіти як особистісно-рівноправні, при яких педагог не навчає, а допомагає дитині реалізувати своє прагнення здобувати знання, створюючи для цього умови (Жуков 2011, 37-46).

Для того, щоб комунікативна взаємодія була результативною, необхідно взаєморозуміння між її учасниками, а отже, ці учасники мають володіти належним для ефективності цього процесу рівнем комунікативної компетентності (Ашиток 2015, 10-13). Для представників молодого покоління доцільно створити умови для здобуття зазначеного рівня комунікативної компетентності як певної бази для засвоєння інших знань, умінь і навичок.

Формування компетентності (зокрема й комунікативної) науковці розглядають у контексті компетентнісного підходу в освіті, у межах якого компетентність тлумачиться як «структурований (організований) набір знань, умінь, навичок і ставлень, що набувається в процесі навчання» (Sternberg 2000). Згідно з компетентнісним підходом, важливим показником якості підготовки та рівня освіченості стає не лише наявність у здобувачів освіти системи знань, умінь, навичок, якостей, здібностей, а й можливість їхнього ефективного використання.

Комунікативну компетентність науковці часто кваліфікують як непрофесійну – так само як інформаційну, соціальну, загальнокультурну та деякі інші компетентності (Toffler 1981). Проте, на наш погляд, комунікативна компетентність є особливо важливою для професій, що передбачають взаємодію «людина – людина». Професія «педагог» відноситься до таких, а тому у закладах педагогічної освіти формування цього виду компетентності має набути пріоритетного значення. Комунікативною компетентністю педагога є здатність до різнопланового спілкування у рамках професійних обов'язків, здатність здійснювати

взаємодію з учасниками комунікативного процесу, при якій педагог має зберігати психологічний баланс, контроль за своїми емоціями (Ашиток 2015, 10-13).

Формувати комунікативну компетентність необхідно не поверхово, через зовнішні прояви, а ґрунтовно, крізь ціннісні орієнтації людини. Як слушно відзначав Дж. Равен, компетентність є «внутрішньо мотивованою характеристикою, пов'язаною з системою особистих цінностей», що має системотворче значення мотиваційно-ціннісної сфери особистості (Raven 1984), а тому, на наш погляд, і комунікативна компетентність має стати складовою духовної культури фахівця, який покликаний здійснювати гуманістично спрямовану професійну діяльність. Зазначена спрямованість має бути обов'язковою складовою професійної компетентності (Шанкова 2017, 317-320).

Обговорення

Незважаючи на тривалі військові дії, пошук шляхів подолання проблем освіти в Україні необхідно розпочинати вже зараз. У цих умовах актуальним стає відомий вислів Ф. Бекона: «Не слід чекати великого приросту в знаннях від прищеплення нового до старого. Має бути здійснене оновлення останніх основ, якщо немає бажання завжди кружляти з несуттєвим рухом уперед» (Васон 2025). Дійсно, дещо можна зробити вже сьогодні. Зокрема, у контексті виховання гуманістично спрямованої особистості необхідно сприяти формуванню комунікативної компетентності у контексті удосконалення критичного мислення і медіа грамотності, прищеплення навичок протистояння дезінформації, вмінь на практиці застосовувати засоби протидії фейкам (Корильчук, Дзевицька, Василіук-Зайцева 2023).

Зазначене удосконалення є актуальним. Гуманізм є складним, суперечливим явищем, надбанням всієї історії культури. Життя людини у культурній традиції є життям у комунікативній взаємодії часів. Проте не так уже багато залишилося, наприклад, від сприйняття людьми гуманізму в СРСР. Засади ідеологічного виховання, його принципи швидко знецінились після зміни режиму. Властива на той час доступність для широкого загалу телебачення, тоталітарність його змісту виявились не переконливими перед впливом нових інформаційних технологій. У наш час швидка зміна чисельної і різноспрямованої інформації, передусім йдеться про ЗМІ, породжують недовіру до її змісту. Здатність сучасних електронних систем відображення світу впливати на організацію ментального простору, репрезентувати алгоритми фіксації як те, що має цінність без осмислення цих фактів, породжують технотронний гуманізм побудований на недовірі до «занадто недосконалої» сутності особистості порівняно, наприклад, із ШІ. Як пише Ж. Бодрійяр, «ми стали сателітами наших супутників» (Baudrillard 1999). У контексті зазначеного гуманістична комунікативна взаємодія учасників педагогічного процесу набуває особливого значення, оскільки цей процес сприяє формуванню у представників молодого покоління компетентностей, які допомагали б їм критично осмислювати інформацію із різних джерел із метою аналізу

минулого і сьогодення та проектування майбутнього з гуманістичних позицій.

Висновки

Гуманістична комунікативна взаємодія із суб'єкт-суб'єктним характером не є панацеєю у вирішенні всіх проблем сучасної освіти. Проте взаємодія цього різновиду певною мірою забезпечує успішну та ефективну реалізацію завдань реформування сучасної освітньої системи в Україні, а тому слід здійснювати у контексті фахової підготовки формування у майбутніх педагогів комунікативної компетентності, яка має відображати інтегральний прояв професіоналізму, в якому поєднуються елементи професійної і загальної культури (рівень освіченості, достатній для самоосвіти і самостійного вирішення пізнавальних проблем), досвіду педагогічної діяльності та творчості, що конкретизується у певній системі комунікативних знань, умінь та навичок, готовності до професійної взаємодії з усіма учасниками педагогічного процесу. Організацію гуманістичної взаємодії здатний здійснювати фахівець з високим рівнем комунікативної компетентності, що являє собою органічну єдність його гуманістичних ціннісних орієнтацій, інтеріоризованих якостей, досвіду, творчого і критичного мислення, необхідних для успішної педагогічної діяльності.

Список літератури

1. Ашиток Н. Комунікативна компетентність педагога: структура, етапи формування. *Молодь і ринок*. № 6 (125), 2015. С. 10-13.
2. Ашиток Н. І. Проблема вибору комунікативної парадигми освіти. *Вісник Національного авіаційного університету. Сер.: Філософія. Культурологія*. № 2 (10). 2009. С. 129-133.
3. Дорошкевич А. С., Каріна С. М. Модель освіти в інформаційному суспільстві. *Вісник Національного авіаційного університету. Сер.: Філософія. Культурологія*. № 1 (13). 2011. С. 127-131.
4. Дротянко Л. Г. Трансформація комунікативної функції мови в добу інформатизації. *Вісник Національного авіаційного університету. Сер.: Філософія. Культурологія*. 2012. № 2. С. 5-9.
5. Енциклопедія сучасної України. Т. 1: «А» / Гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: КБ ЕСУ НАН України, 2001.
6. Жуков С. М. Гуманізм як феномен, як світоглядний принцип нової парадигми освіти; гуманістичне виховання, становлення підростаючої особистості. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2011. Вип. 9. С. 37-46.
7. Корильчук Н. І., Дзевицька Л. С., Василіук-Зайцева С. В. Проблеми та перспективи сучасної освіти України: спроби наукової рефлексії. *Академічні візії*. Вип. 16. 2023. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7664630>.
8. Мислення, пізнання, навчання: синергія взаємодії / За заг. ред. М.В. Ліпіна. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017. 125 с.
9. Москалик Г. Комунікаційна природа освіти. *Гілея: науковий вісник*. 2014. Вип. 83. С. 188-193.
10. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Заг. ред. М. Грищенко. 2016. 34 с.
11. Перевезенцев С. В. Крах гуманізму. URL: http://refs.co.ua/75627-Кгтьсз_аh_gumanizma.html
12. Прищак М. Д. Методологічний концепт комунікативного підходу в освіті та педагогіці. Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції. 2012.
13. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна ХХІ століття»). Постанова від 3 листопада 1993р. № 896. Київ.
14. Шанкова Т. І. Гуманістична спрямованість особистості як складова професійної компетентності керівника закладу соціальної сфери. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих

дисциплін у середній та вищій школі» (XXIV Каришинські читання). 2017. С. 317–320.

15. Bacon Francis. The New Organon Or True Directions Concerning. The Interpretation of Nature. 2025.

16. Baudrillard Jean. Fatal Strategies. Original from the University of Virginia: Pluto Press, 1999. 191p.

17. Raven J. Competence in Modern Society. Identification, development and implementation Publisher: H.K. Lewis, 1984. 251 p.

18. Sternberg Robert J., George B. Forsythe, Jennifer Hedlund, Joseph A. Horvath, Richard K. Wagner, Wendy M. Williams, Scott A. Snook, and Elena L. Grigorenko. Practical Intelligence in Everyday Life. Cambridge, U.K.: Cambridge University Press, 2000.

19. Toffler Alvin. The Third Wave: The Classic Study of Tomorrow. London, Random House Publishing Group, Pan Books Ltd, 1981. 537 p.

References

1. Ashytok, Nadiia. 2015. "Komunikativna kompetentnist pedahoha: struktura, etapy formuvannia" ["Communicative Competence of a Teacher: Structure, Stages of Formation"]. *Molod i rynek, Youth and Market* 6 (125): 10–13.

2. Ashytok, Nadiia. 2009. "Problema vyboru komunikativnoi paradyhmy osvity" [The Problem of Choosing a Communicative Paradigm of Education]. *Visnyk Natsionalnoho aviatyinoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology* 2 (10): 129–133.

3. Doroshkevych, A., and S. Karina. 2011. "Model osvity v informatsiinomu suspilstvi" ["Model of Education in the Information Society"]. *Visnyk Natsionalnoho aviatyinoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology* 1 (13): 127–131.

4. Drotianko, Liubov. 2012. "Transformatsiia komunikativnoi funktsii movy v dobu informatyzatsii" ["Transformation of the Communicative Function of Language in the Age of Informatization"]. *Visnyk Natsionalnoho aviatyinoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology* 2: 5–9.

5. Dziuba, Ivan, Zhukovskiy, Arkadii, and Zhelezniak, Mykola, eds. 2001. *Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy* [Encyclopedia of Modern Ukraine]. Vol. 1, "A." Kyiv: KB ESU NAN Ukrainy. <https://esu.com.ua/article-24649>.

6. Zhukov, Serhii. 2011. "Humanizm yak fenomen, yak svitohliadni pryntsy novoi paradyhmy osvity; humanistychne vykhovannia, stanovlennia pidrostaiuchoi osobystosti" ["Humanism as a Phenomenon, as a Worldview Principle of a New Paradigm of Education; Humanistic Education, Formation of a Growing Personality"]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka, Pedagogical Education: Theory and Practice* 9: 37–46. http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpno_2011_9_8.

7. Korylchuk, Neonila, Dzevytska, Larysa, and Vasyliuk-Zaitseva, Svitlana. 2023. "Problemy ta perspektyvy suchasnoi osvity Ukrainy: sproby naukovoï refleksii" ["Problems and Prospects of Modern

Education in Ukraine: Attempts at Scientific Reflection"]. *Akademichni vizii, Academic Visions* 16. <https://surl.li/vznzmx>.

8. Lipin, Mykola, ed. 2017. *Myslennia, piznannia, navchannia: synerhiia vzaiemodii* [Thinking, Cognition, Learning: Synergy of Interaction]. Kyiv: Instytut obdarovanoi dytyny NAPN Ukrainy

9. Moskalyk, Hennadii. 2014. "Komunikatsiina pryroda osvity" ["Communicative Nature of Education"]. *Hileia: naukovyi visnyk, Hileia: Scientific Bulletin* 83: 188–193. <https://surl.li/ndgkcl>.

10. Hryshchenko, Mykhailo, ed. 2016. *Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly* [New Ukrainian School: Conceptual Principles of Secondary School Reform]. Kyiv: Ministry of Education and Science of Ukraine. <https://surl.li/xfvuix>.

11. Perevezentsev, Serhii. n.d. "Krakh humanizmu" ["The Collapse of Humanism"]. Accessed February 25, 2025. <https://surl.li/kiqbce>.

12. Pryshchak, M. 2012. "Metodolohichni kontsept komunikativnoho pidkhodu v osviti ta pedahohitsi" ["Methodological Concept of the Communicative Approach in Education and Pedagogy"], edited by VNTU. In *Proceedings of the I International Scientific-Practical Conference, Vinnytsia, 2012*, 125–129. Vinnytsia: VNTU. <https://surl.li/gebmnb>.

13. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 896. 1993. *Pro Derzhavnu natsionalnu prohramu 'osvita' ('Ukraine XXI stolittia')* [On the State National Program "Education" ("Ukraine of the XXI Century")]. Kyiv, November 3, 1993. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-n#Text15>.

14. Shanskova, Tetiana. 2017. "Humanistychna spriamovanist osobystosti yak skladova profesiinoi kompetentnosti kerivnyka zakladu sotsialnoi sfery" ["Humanistic Orientation of the Personality as a Component of the Professional Competence of the Head of an Institution in the Social Sphere"], edited by XXIV Karyshynski chytannia. In *Proceedings of the International Scientific-Practical Conference "Metodyka navchannia pryrodnychkh dystsyplin u serednii ta vyshchii shkoli"*, 317–320. Kyiv.

15. Bacon, Francis. 2025. *The New Organon or True Directions Concerning the Interpretation of Nature*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://surl.li/cvmsfb>.

16. Baudrillard, Jean. 1999. *Fatal Strategies*. London: Pluto Press. <https://surl.li/cmgyjm>.

17. Raven, John. 1984. *Competence in Modern Society: Identification, Development and Implementation*. London: H. K. Lewis.

18. Sternberg, Robert, George Forsythe, Jennifer Hedlund, Joseph Horvath, Richard Wagner, Wendy Williams, Scott Snook, and Elena Grigorenko. 2000. *Practical Intelligence in Everyday Life*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://surl.li/spodoo>.

19. Toffler, Alvin. 1981. *The Third Wave: The Classic Study of Tomorrow*. London: Pan Books Ltd.

N. Ashytok

Humanistic aspect of communicative interaction in modern education

Introduction. Reforming education on humanistic principles is gaining importance in Ukraine. The emergence of the specified humanistic orientation of education is due to the formation of a humanistic "innovative society". A key factor for the successful progress of such a society is the presence of highly qualified personnel, on the level of competence (particularly in the field of communication) of which the well-being of the population depends. The aim and tasks. Understanding the specifics of communicative interaction in modern education from a humanistic point of view is the aim of the article, which is specified through the following tasks: to analyze the works that explore the specified process, to outline the problems that arise in its organization. Research methods. The theoretical and methodological basis of the study includes general scientific and special methods and approaches, through which communicative interaction in modern education will be studied from a humanistic aspect. One of these approaches is the competency-based approach. Research results. Humanism is currently considered a progressive ideology, and a sign of a high level of culture of a particular people. Humanism involves the recognition of universal human values as a priority in ensuring human rights, as well as the formation of a comprehensively developed personality. Improving the organization of education on a humanistic basis is possible only if there is communicative interaction, which contributes to the establishment of the individual as the highest social value. Education should be characterized by humanocentrism, which is ensured at the communicative level by changing the subject-object interaction into subject-subject interaction. This interaction is characterized by the recognition of the student as an equal participant in educational activity, rather than as an object of the teacher's influence. Discussion. In the context of educating a humanistically oriented personality, the development of communicative competence should be promoted in the context of improving critical thinking and media literacy, as well as the cultivation of skills to counter disinformation. Conclusions. Humanistic communicative interaction with a subject-subject nature ensures the successful and effective implementation of the tasks of reforming Ukraine's modern educational system. Therefore, it should be carried out in the context of professional training to form communicative competence in future teachers.

Keywords: humanism, humanization, communicative interaction, communicative competence, education.